

just a spoonful of sugar

helps the medicine go down

Κατά τους τελευταίους δύο μήνες η στρατηγική αντιεξέγερσης που αναπτύχθηκε από το κράτος μετά τον Δεκέμβριο έχει περάσει σε μία νέα φάση ολοκλήρωσης. Αν μιλάμε για αντιεξέγερση και όχι για καταστολή είναι επειδή η πρώτη σε αντίθεση με την τελευταία δεν αποτελεί τόσο μια στρατιωτικού τύπου επέμβαση αλλά μια συνολική πολιτική και κοινωνική τεχνολογία παραγωγής συναίνεσης, φόβου και παραίτησης. Στοχεύει όχι στην άμεση εξολόθρευση των εξεγερμένων μα την στέρηση του ζωτικού τους χώρου, του νοσηματικού, συναισθηματικού και πολιτισμικού πεδίου της εξέγερσης. Πρόκειται για μια προληπτική στρατηγική που το αντικείμενό της είναι ο πλούτος των δυνατοτήτων που εξακοντίστηκαν μέσα από το εξεγερτικό συμβάν. Ένας πόλεμος χαμηλής έντασης, ένας πόλεμος πολιτικο-ψυχολογικός υπό την έννοια ότι στόχος του είναι η διάβρωση της πολιτικής κοινωνικής και ψυχολογικής συνοχής της εξέγερσης. Βασική αρχή της αντιεξέγερσης είναι από τη μία να “κερδίσει καρδιές και μυαλά”, κι από την άλλη “όχι να βγάλει τα ψάρια από τη θάλασσα μα να στερέψει την θάλασσα όπου κολυμπούν σαν ψάρια” οι εξεγερμένοι. Αυτό το κάνει με το “να χωρίζει και να ενώνει”: να χωρίζει τους εξεγερμένους από τις δυνατότητές τους, να χωρίζει τους εξεγερμένους από τις πολιτικές και κοινωνικές τους συνάψεις, να χωρίζει τους εξεγερμένους στο εσωτερικό τους. Και παράλληλα να ενώνει την κοινωνική δυσaréσκεια με το κάλεσμα της μεταρρύθμισης, εμφανίζοντας την εξέγερση ως αιτία καθυστέρησης. Να ενώνει τις διωκτικές αρχές με ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού, παρουσιάζοντας μια ανθρωπινή, φιλολαϊκή και ταυτόχρονα αποτελεσματική εικόνα.

I.

Ένας πρώτος προσανατολισμός της αντιεξέγερσης αποτελεί ο διαχωρισμός του ανεξέλεγκτου και μη χειραγωγήσιμου κομματιού των εξεγερμένων από το προνομιακό έδαφος της δράσης τους. Διαδικασία που εκτείνεται από τα εξάρχεια, το πανεπιστημιακό άσυλο και τον άξονα της πατησίων, ως την περιοχή γύρω από την ομόνοια και τον άξονα της αχαρνών. Τα εξάρχεια γίνονται έτσι και αλλιώς αντιληπτά ως ένα υπερτοπικό μητροπολιτικό κέντρο όπου συρρέουν τα ανεξέλεγκτα κομμάτια της νεολαίας, οι αναρχικοί, οι αριστεριστές και όλοι εκείνοι που αν δεν παράγουν βίαιες επιθέσεις τότε σίγουρα δεν ενοχλούνται από αυτές. Και ακριβώς σε αυτό το επίπεδο - της συμπάθειας και της ανοχής - είναι που κινητοποιείται ο μηχανισμός αντιεξέγερσης. Ένα αρχικό τριήμερο αστυνομικής κατοχής της περιοχής επιδεικνύει την υπεροπλία του κράτους και φέρει εντός της την διαβεβαίωση πως αυτό δεν είναι παρά ένα μικρό κομμάτι των δυνατοτήτων που μπορούν να ενεργοποιηθούν. Στη συνέχεια, το παραμικρό συμβάν, πυροδοτεί μια εντελώς αναντίστοιχη επέλαση, βασικός στόχος της οποίας δεν είναι η σύλληψη των δραστών αλλά ένα είδος μαζικών και συλλογικών αντιποίνων εναντίον οποιουδήποτε κινείται στην περιοχή. Είναι μια στρατηγική ψυχολογικού πολέμου που στοχεύει στη διάλυση της ανοχής/συμπάθειας, κινητοποιώντας διαδικασίες (αυτό)περιφρούρησης στην βάση ενός αντεστραμμένου υπολογισμού γεγονότος-συνεπειών. Εξάλλου, μια “εσωτερική” δυσарέσκεια είναι πολύ πιθανότερο να μειώσει αν όχι να εξαλείψει τα συχνά πεσιίματα στην ευρύτερη περιοχή από ό,τι ο φόβος της καταστολής.

Ταυτόχρονα, ο κυρίαρχος λόγος σε σχέση με το άσυλο μετακινείται από την ανάγνωσή του ως ορμητήριο επιθέσεων, προς τον χαρακτηρισμό του ως ένα καθεαυτό χώρο ανομίας που πρέπει να ξανακερδηθεί από το κράτος και την πανεπιστημιακή κοινότητα. Με δυο λόγια, το άσυλο συνιστά έδαφος που πρέπει να ανακαταληφθεί στο σύνολό του συνεχώς κι αδιάλειπτα - και όχι θεσμός που παράγει μεμονωμένα φαινόμενα που πρέπει να περιοριστούν. Το πρόβλημα δηλαδή εντοπίζεται στη διάρκεια και όχι στη στιγμή, στη μόνιμη συνθήκη και όχι σε συγκεκριμένες καταστάσεις εξαίρεσης.

Των ψυχολογικών επιχειρήσεων επί των εξαρχείων και του ασύλου έχει προηγηθεί η επιχείρηση εκκαθάρισης με όρους διαχείρισης πληθυσμού του ευρύτερου μητροπολιτικού κέντρου από τους εξαθλιωμένους αλλά και μαζικοποιημένους μετανάστες. Η εγκληματοποίηση των συναθροίσεών τους, και η βιοπολιτική προβληματικοποίηση των συγκατοικήσεών τους υπό υγειονομικούς όρους (βλ. εφετείο), αρχικά απομάκρυνε το πλέον ανεξέλεγκτο υποκείμενο της εξέγερσης από το χωροταξικό κέντρο των οικονομικών-πολιτικών διαδικασιών. Στη συνέχεια επιχείρησε να υποκειμενοποιήσει, υπό σοσιαλδημοκρατική αιγίδα, τα επιμέρους κομμάτια του, μέσω της πολιτικής ενσωμάτωσης των μεταναστών με την υπόσχεση νομιμοποίησης των παιδιών τους, την παραχώρηση δικαιώματος ψήφου στις δημοτικές εκλογές, την ανέγερση τζαμιού, ακόμα και την επικουρία τους στα ΑΤ. Πρόκειται για μια κατεξοχήν μέθοδο αντιεξέγερσης που επικεντρώνεται στην διάλυση του εδάφους που γεννά όρους συλλογικοποίησης και στη φαντασιακή επανένωση του κατακερματισμένου υποκειμένου στα πλαίσια της δημοκρατικής/κρατικής ενσωμάτωσης.

II.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η αντιεξέγερση επιχειρεί να διαχωρίσει τη γενικευμένη κοινωνική δυσарέσκεια από την εξέγερση ως δυναμική και δυνατότητα και να την ενώσει με τη

μεταρρύθμιση. Η επιβίωση ενός σκοπού για τους εξεγερμένους και η ένωση του με τη συστημική αναδιάρθρωση, τους αφήνει χωρίς αντικείμενο και καθιστά την περαιτέρω δράση τους στα μάτια των υπολοίπων παράταιρη και άσκοπη. Η επιβολή των κυριάρχων απαντήσεων στα ερωτήματα που η ίδια η εξουσία θέτει, είναι η μισή δουλειά της αντιεξέγερσης. Μέρος αυτής της στρατηγικής ήταν για παράδειγμα η συνάντηση της υπουργού παιδείας με ομάδα μαθητών. Η κυρίαρχη ερμηνεία θέλει το ξέσπασμα της βίας να είναι απόρροια του δημοκρατικού ελλείμματος εντός των σχολείων. Και αυτό θα λυθεί με ένα “νέο κοινωνικό συμβόλαιο” μεταξύ μαθητών, υπουργείου και εκπαιδευτικής κοινότητας. Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η πρωτοβουλία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για την δημιουργία του “Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας”. Πάγια τακτική κάθε στρατηγικής αντιεξέγερσης, αυτή η “περίφραξη” της διάχυτης δυσaráσκειας, η οποία διαγνώστηκε ως το αίτιο του Δεκέμβρη, αποτελεί υπό την διεύθυνση της σοσιαλδημοκρατίας μια τεχνολογία εξουσίας που όχι μόνο υπόσχεται μια ειρηνοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών αντιθέσεων, μια υποστασιοποιεί την εξέγερση ως αιτία οπισθοδρόμησης, ως πηγή αναστολής της εξόδου από το τούνελ.

Βασικό ρόλο ανάθεσης σε αυτή την έγκληση στην ειρήνη και την κανονικότητα παίζει βέβαια η θεσμική αριστερά, το μυαλό και η καρδιά της οποίας βρίσκεται εδώ και δεκαετίες με τη μεριά του κράτους. Μέσω της ανέγερσης μιας ηθικοπλαστικής προβληματικοποίησης της επαναστατικής βίας, η αριστερά αναλαμβάνει το ρόλο της, την κοινωνική αναπαραγωγή, καταδικάζοντας “την βία απ’ όπου κι αν προέρχεται” ως βασικό καταλύτη μιας φαντασιακής οπισθοδρόμησης προς τον αυταρχισμό. Κάθε βία, μας λένε, είναι στην ουσία “βία για τη βία”, μια “δεξιά της κουκούλας” που πρέπει να απομονωθεί είτε με καταδίκες είτε ακόμα και με πορείες όπως αυτή που σπονσοράρει η ΠΟΣΔΕΠ, τακτική που συνάδει εξάλλου με την πολιτική ίσων αποστάσεων από τα άκρα όπως αυτή εκφράστηκε από το κράτος στην ταυτόχρονη επικύρωση των τριών καταζητούμενων αναρχικών και των δραστών της επίθεσης εναντίον της Κ. Κούνεβα. Αυτή η έγκληση για παραίτηση στο αξιακό σύστημα του κράτους, όχι ως σύστημα της υποταγής στο νόμο και την τάξη, αλλά ως σύστημα του διαλόγου, της διαπραγμάτευσης και των υποχωρήσεων, διαχωρίζει την γενικευμένη κοινωνική δυσaráσκεια από αυτό που μπορεί να κάνει, και την υποτάσσει-υποκειμενοποιεί ως μια σειρά αιτημάτων ένταξης στο βούρκο της σχέσης-κεφάλαιο.

Η αντιεξέγερση είναι σε ιδανικό επίπεδο ένας πόλεμος χωρίς ούτε μια πραγματική μάχη. Ένας πόλεμος απομόνωσης, αποξήρανσης και αποκοπής, που νικά κινητοποιώντας από τη μια τα πλέον αντιδραστικά ένστικτα της κοινωνίας, κι από την άλλη εγκολπώνοντας την κοινωνική δυσaráσκεια και διαμαρτυρία σε ένα μεταρρυθμιστικό πλαίσιο ειρηνοποίησης.

III.

Τέλος, η αντιεξεγερτική εκστρατεία επιχειρεί να διαβρώσει την εσωτερική συνοχή και ενότητα της εξέγερσης, προωθώντας μια σειρά διαχωρισμούς που αρχίζουν με την κατακερματισμό των εξεγερμένων σε κατηγορίες (κοινωνικές, πολιτικές, ψυχαναλυτικές) και τελειώνουν με το διαχωρισμό τους από το ίδιο τους το βίωμα.

Από τη μία, οι εξεγερμένοι εγκαλούνται να εγκαταλείψουν τη ρευστότητα του Δεκέμβρη που αποσταθεροποίησε κάθε ταυτότητα και να επιστρέψουν στο πόστο τους: ο μαθητής να γίνει μαθητής, ο αναρχικός αναρχικός, ο μετανάστης μετανάστης, ο πρεζάκις πρεζάκις, κ.τ.λ. Πρέπει να κλείσουν οριστικά οι πύλες των διαφορετικών κόσμων που συναντήθηκαν στο δρόμο τον Δεκέμβρη και συνέπραξαν στο κοινό αρνητικό έργο της καταστροφής αποδει-

κνύοντας στην πράξη ότι η φαινομενικά αδύνατη ανατροπή των κοινωνικών ταξινομήσεων είναι δυνατή.

Από την άλλη, κεντρική τακτική σε αυτό το σχήμα αποτελεί η ηθικοπλαστική αφήγηση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης σχετικά με “παιδιά και καθοδηγητές”, “χούλιγκαν και πολιτικούς”, “σπάστες και ιδεολόγους”. Ουσιαστικό μέρος αυτής της τακτικής είναι η έγκληση ενός κομμάτιού των εξεγερμένων να διαχωριστεί ή και να συνενώσει τους υπολοίπους βάσει κάποιου ηθικού κώδικα εγκεκριμένου από το κράτος. Ενός fair play που εγγυάται την ένταξη του κοινωνικού/ταξικού ανταγωνισμού σε μια καμπύλη κανονικότητας επιτηρούμενης και ελεγχόμενης, όχι από το γραφείο προστασίας του πολιτεύματος μα από τους ίδιους τους εξεγερμένους. Η αυτοπειθάρχηση των εξεγερμένων προς αποτροπή της όποιας απεδαφικοποίησης των πρακτικών τους, ο ασκητισμός της υπομονής και της εγκαρτέρησης, αποτελούν άλλωστε πάγιες τεχνολογίες υποταγής-υποκειμενοποίησης του πλέον πετυχημένου μηχανισμού κανονικοποίησης του περασμένου αιώνα: της αριστεράς.

Παράλληλα, η εγκληματοποίηση συγκεκριμένων επιλογών και πρακτικών αποτελεί μια κλασική τακτική αποπολιτικοποίησης τους, που καθιστά τους φορείς τους εύκολη λεία για την καταστολή. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως για αυτό είναι να τους απομονώσουν από τον ευρύτερο πολιτικό-κοινωνικό χώρο με τον οποίο συνδέονται. Μια συνταγή δοκιμασμένη με επιτυχία κατά το καλοκαίρι του 2002 μέσω του σχεδίου λοβοτομής της κοινωνικής μνήμης με την πλήρη συνεργασία της αριστεράς. Τα κρυφά και όχι-και-τόσο-κρυφά εντάλματα για “τρομοκρατική δράση” αποσκοπούν στην “περίφραξη” ενός ευρύτερου ριζοσπαστικού και ανεξέλεγκτου κόσμου. Στο να αναγκάσουν τον καθένα σε μια αυτοεξέταση με σκοπό την ανακάλυψη τυχόν αιτιών στοχοποίησής-ενοχοποίησής του από την μια και από την άλλη στην ανακούφιση και τον εφησυχασμό όσων νιώθουν πως αποκλείεται να εμπλέκονται οι ίδιοι από την στιγμή που αυτοί ανήκουν πια σε έναν, έστω και ανεπίσημο, αναγνωρισμένο πολιτικό φορέα, αυτόν των “ιδεολόγων”, των “σοβαρών”. Το υπουργείο δημιουργεί μια νοσηρή διαδικασία ομολογίας, καχυποψίας, φόβου αλλά και αδιαφορίας: “Μήπως καταζητούμαι κι εγώ”; “Με τι στοιχεία θα μπορούσαν να με δέσουν”; “Μήπως σχετίζομαι με κάποιο τρόπο ή κάποιο άτομο που δεν γνωρίζω μα είναι ικανός να με μπλέξει”; Ή “αποκλείεται να λένε για μας, η καμπάνα χτυπάει για αυτούς που κάνουν ότι να ‘ναι”. Αυτή η μαζική και παράλληλα μοριακή παράνοια, ως κατεξοχήν προϊόν της ασφαλίτικης κυβερνολογικής, σκοπό της έχει να διαχωρίσει το υποκείμενο από το ίδιο του το βίωμα, από το ίδιο του το είναι-στον-κόσμο: να το αναγκάσει να σκεφτεί σαν το κράτος, όπως δηλαδή σκέφτονται και μιλούν σοροί πτωμάτων γύρω του, ο νεκροζώντανος στρατός της εθνικοφροσύνης, η οργανική ύλη του Κόμματος της Τάξης. Αυτό θα ήταν η ύστατη νίκη της αντιεξέγερσης: η ενθρόνιση της ενοχής απέναντι στη αλήθεια του κράτους. Η θυσία της δυνατότητας του τώρα του εξεγερτικού γίνεσθαι στην βεβαιότητα της εκπλήρωσης του χρέους απέναντι στο αιώνιο είναι του κράτους.